

Moderns status i Koranen och Sunnah

En akademisk analys

I den islamiska traditionen intar modern en särställning som är djupt förankrad i både Koranens teologi och Profetens ﷺ normerande undervisning. Koranen beskriver moderskapet som en av de mest betydelsefulla mänskliga relationerna och framhäver moderns uppoffringar som grund för barnens moraliska skyldigheter. I sura Luqman framställs moderns möda med en särskild intensitet: *“Vi har anbefallt människan att vara god mot sina föräldrar. Hans mor bar honom, svaghet på svaghet, och hans avvänjning sker efter två år. Visa Mig och dina föräldrar tacksamhet”* (31:14). Al-Tabari förklarar att uttrycket *“svaghet på svaghet”* syftar på de successiva fysiska och emotionella bördor som modern bär, från graviditetens början till amningens slut, och att denna kumulativa börda är skälet till att modern nämns före fadern i denna vers¹. Ibn Kathir betonar att versen etablerar en direkt koppling mellan tacksamhet mot Allåh och tacksamhet mot modern, vilket gör godhet mot henne till en form av dyrkan².

Koranen återkommer flera gånger till temat att behandla föräldrarna väl, men tonen är särskilt öm när modern nämns. I sura al-Ahqaf sägs: *“Hans mor bar honom under smärta och födde honom under smärta”* (46:15).

Al-Sa'di förklarar att versen inte bara beskriver biologiska fakta utan fungerar som en moralisk påminnelse om moderns ständiga uppoffring, vilket gör hennes rättigheter större och mer omfattande än faderns³. Al-Jalalayn noterar att versens dubbla nämnande av smärta är avsiktligt för att framhäva moderns särskilda lidande och därmed hennes särskilda rätt till godhet⁴.

Den mest citerade versen i ämnet är dock den i sura al-Isra': *"Din Herre har befallt att ni inte ska dyrka någon annan än Honom och att ni ska vara goda mot era föräldrar. Om någon av dem eller båda når hög ålder hos dig, säg då inte ens 'uff' till dem och tala till dem med hedervärda ord"* (17:23). Al-Tabari förklarar att förbudet mot att säga "uff" innebär ett förbud mot minsta tecken på irritation, och att allt som är värre än detta är än mer förbjudet⁵. Ibn Kathir tillägger att versen är en av de starkaste texterna i Koranen som reglerar barnens skyldigheter gentemot modern, eftersom hon oftast är den som når hög ålder i ett tillstånd av större sårbarhet⁶.

Sunnah fördjupar och konkretiserar denna koraniska världsbild. En av de mest välkända haditherna är den där en man frågar Profeten ﷺ: "Vem har störst rätt till min goda behandling?" Profeten ﷺ svarar: "Din mor." Mannen frågar igen, och Profeten ﷺ upprepar: "Din mor." Först vid den fjärde frågan nämner han: "Din far." Denna hadith återges i både al-al-Bukhari och Muslim och har i den islamiska traditionen tolkats som ett uttryck för moderns tredubbla börda: graviditet, förlossning och amning⁷. Al-Nawawi förklarar att Profetens ﷺ tredubbla upprepning är en pedagogisk markering av moderns överlägsna rättigheter i relation till fadern⁸.

En annan central hadith är den där en man ville följa Profeten ﷺ i jihad, men Profeten ﷺ frågade honom om hans mor var i livet. När mannen svarade ja sade Profeten ﷺ: "Håll dig till henne, för paradiset finns vid hennes fötter." Denna hadith, återgiven av al-Nasa'i och Ibn Majah, har blivit en av de mest citerade i islamisk etik. Ibn Hajar al-Asqalani förklarar att uttrycket "paradiset finns vid hennes fötter" är en metafor för att de handlingar som leder till paradiset finns i att tjäna, hedra och visa godhet mot modern⁹.

Moderns status i Koranen och Sunnah är också kopplad till hennes roll som den första och viktigaste fostraren. Klassiska lärda beskriver hemmet som den första skolan och modern som dess främsta lärare. Ibn Kathir betonar

att moderns påverkan på barnets karaktär, tro och moral är djupare än någon annan relation, eftersom hon är den som tillbringar mest tid med barnet under dess mest formbara år¹⁰. Al-Sa'di framhåller att godhet mot modern inte enbart är en privat dygd utan en handling som påverkar samhällets moraliska struktur, eftersom familjen är samhällets grundläggande enhet¹¹.

Den islamiska traditionens starka betoning på moderns värdighet och rättigheter är alltså inte en kulturell sedvänja utan en teologiskt förankrad princip. Koranens verser och Profetens ﷺ hadither skapar tillsammans en helhetsbild där moderns uppoffringar erkänns, hennes rättigheter skyddas och hennes roll i barnets liv upphöjs till en religiös plikt. Moderns status blir därmed en spegling av islamens djupaste värden: tacksamhet, barmhärtighet, rättvisa och vördnad inför de band som Allâh har gjort heliga.

Fotnoter

1. Al-Tabari, *Jami' al-bayan*, tafsir till 31:14.
2. Ibn Kathir, *Tafsir al-Koran al-Azim*, tafsir till 31:14.
3. Al-Sa'di, *Taysir al-Karim al-Rahman*, tafsir till 46:15.
4. Al-Jalalayn, tafsir till 46:15.
5. Al-Tabari, *Jami' al-bayan*, tafsir till 17:23.
6. Ibn Kathir, *Tafsir al-Koran al-Azim*, tafsir till 17:23.
7. Al-al-Bukhari, *Sahih*, Kitab al-Adab.
8. Al-Nawawi, *Sharh Sahih Muslim*, kommentar till hadithen.
9. Ibn Hajar, *Fath al-Bari*, kommentar till hadithen om moderns rättigheter.
10. Ibn Kathir, *Tafsir*, introduktion till familjerelationer.
11. Al-Sa'di, *Taysir*, allmänna kommentarer om familjens roll.

KORANEN & SUNNAH

- [Bönen gudomlig befallning](#)
- [Nationalismens Uppkomst i den Muslimska Världen](#)
- ['Awrah för män och kvinnor inom och utanför bön](#)
- [Bönen mellan befallning och uphöjelse](#)
- [Regeln om att be i Haram-kläder](#)
- [Att upphöja Allahs befallning är att be](#)
- [Förstå Koranen](#)
- [Lycka eller elände i nästa liv](#)

- [Frågor och svar angående ahl al-Kitabs Kött](#)
- [Rasism: Finns det en lösning?](#)